

PROSJEKTBESKRIVELSE

Bergens Besyngelse er et nyskrevet verk for kor og by. Kammerkoret GNEIS inviterer 7 komponister, hvorav 4 er velateblerte og 3 er nye stemmer, til å skrive musikk for kor til Erlend O. Nødtvedts diktsamling Bergens Beskrivelse. Komponistenes retningslinjer, såvel som arrangementsprosessen, tar alle utgangspunkt i en idé om at byidentitet og innbyggeridentitet skapes parallelt i en symbiotisk prosess. Prosjektet skal ferdigstilles som en byomspennende konsertserie under Borealis 2017.

Kammerkoret GNEIS vil igangsette et prosjekt for Bergen by for kor, komponister, arrangører og publikum. Med utgangspunkt i Erlend O. Nødtvedts diktsyklus Bergens Beskrivelse inviterer vi komponister som enten er bergensbaserte og/eller fra Bergen til å skrive musikk for kor. Vi ønsker å framføre verket med Bergen (samtidig og historisk) som kontekst.

Med Nødtvedts poesi og byen som ramme arbeider vi utfra et kontekstuellet og relasjonelt ståsted. Byen, med dens beboere, utgjør en levende scene hvor omgivelsene får spille en betydelig rolle i det ferdige produktet. Vår formidlingsarena er samtidsmusikken. Vi kvalitetssikrer dette ved å invitere fire velrenommerte, men utprøvende komponister. Samtidig utfordrer vi rammene ved å inkludere tre ferske komponister med nye impulser og en ny generasjons stemme. Nødtvedt fylte 27 år i utgivelsesåret til Bergens Beskrivelse, og det er viktig å ivareta det uforutsette ved ung produksjon.

Vi har inngått en intensjonsavtale med samtidsmusikkfestivalen Borealis for slutføring av prosjektet i 2017. Vi vil i samarbeid utvikle og bli enige om de konseptuelle rammene for selve formidlingssituasjonen. Borealis har vist spesiell interesse for det stedsspesifikke i prosjektet, og muligheten for flere konserter spredt utover byen.

FORMIDLINGSSCENARIO

Vi vil la byrommet være medarrangør i uttrykket. Vi vil velge spillesteder med et ønske om å tre inn i et historisk, sosialt Bergen. Med Nødtvedts gatebaserte, tendensiøst utsvevende innhold og språklighet, og hans kontinuerlige populærkulturelle og lokalhistoriske referanser, vil vi sikte oss inn på arenaer som representerer historiske, sosiale arenaer for byen. Hvilke arenaer, historiske såvel som samtidige, gir gjenklang i diktsyklusen, og indirekte i komposisjonene? En kontekstuell basis vil alltid kreve et relasjonelt resultat, og det både tar vi høyde for og arbeider inn i formidlingen.

KONSEPT

Kammerkoret GNEIS har i lengre tid vært opptatt av kontekst som en viktig del av musikkformidlingen. Våre tidligere prosjekter «Kor i Kontekst» utforsket et bredt repertoar, med hovedfokus på vestnorsk samtidsmusikk, i tilhørighet med utvalgte arenaer, som ikke i utgangspunktet er skapt for musikalske uttrykk. Eksempler på utprøvende arenaer var Kunsthøyskolen i Bergens keramikkverksted, studentpuben Grøndals, møllehallen i Vaksdal og på internett. Sistnevnte konsert var en ren digital opplevelse, streamet av NRK i regi av koret selv. Vårt tidligere bestillingsverk Feberhett hvasket i mørket (2011) var også en lek med temporal kontekst, da vi ba en rekke nålevende komponister skrive nye madrigaler til oss, med den historiske klangbunnen det fører med seg.

I Bergens Besyngelse går vi i dybden i vår egen hjemby, slik den i rom og tid er fremstilt av dikteren Erlend O. Nødtvedt. Byen har alltid vært et yndet objekt i kunsten, og når vi nå går inn i denne tradisjonen er det i et dialogisk forhold, slik man finner det i begrepet om 'stedet som kulturell konstruksjon.' Filosof Anniken Greve beskriver dette begrepet som «stedet som dannes samtidig som fellesskapets selvbilde dannes, og omformes samtidig med at dette omformes». Altså i motsetning til den tradisjonelle tanken om stedets identitet som noe som gjøres krav på utover vår konstruksjon av det. Nødtvedts historiserte men samtidig svært subjektive språk og opplevelseshorisont befinner seg midt i denne dialogen. Vi ønsker å gå aktivt inn i denne dialogen, sammen med komponistene, og i forlengelsen - musikken, for å undersøke, og ikke minst delta i denne pågående identitetsbyggingen.

BIDRAGSYTERE: TO GENERASJONER

Våre komponister kan grovt sett deles inn i to generasjoner. Vi har valgt å samarbeide med fire veletablerte komponister og tre som er i oppstartsfasen. Alle har en tilknytning til Bergen, enten ved å være fra byen originalt, eller stabilt bergensbasert.

Våre etablerte komponister er:

Knut Vaage. Utdannet fra Griegakademiet i Bergen og Norges Musikkhøgskole. Han har skrevet musikk for en rekke aktører, som feks. Den norske opera og ballett, Bit20 Ensemble, Stavanger Symfoniorkester og Collegium Musicum.

Eilert Tøsse. Utdannet ved Bergen Musikkonservatorium. Har vært aktiv som komponist siden 1980, og skrevet musikk for en rekke besetninger og uttrykk. Arbeider med alt fra lydinstallasjon til liturgiske sanger.

Glenn-Erik Haugland. Utdannet ved Norges Musikkhøgskole. Med hovedfokus på musikkdramatikk har han i 30 år komponert for blant andre Bergen Filharmoniske Orkester, Oslo Filharmoniske Orkester og Bergen Domkantori. I tillegg driver han Opera Omnia som har produsert over 40 ulike scenemusikalske oppsetninger.

Alwynne Pritchard. Har studert ved Royal Academy of Music og har en Phd fra University of Bristol. Alwynne er en aktiv utøver og arrangør i tillegg til å være komponist. Komponerer ofte med elektronikk, men har skrevet en rekke verker for kammerensembler, orkestre, kor mfl.

Våre unge komponister er:

Tord Kalvenes. Nyutdannet fra Universitetet i Oslo og Norges Musikkhøgskole. Tema for mastergraden hans i musikkvitenskap var satsteknikker i amerikansk kormusikk. Har skrevet og publisert musikk for kor siden 2014.

Morten Brunsberg Refsli. Under utdanning ved Griegakademiet i Bergen. Jobber som arrangør, og har komponert akustisk musikk for varierte besetninger. Er spesielt opptatt av prosesser i musikken.

Dang Pham. Autodidakt komponist, med utdanning fra UiS, Griegakademiet og UiO. Tar i dag videreutdanning i komposisjon ved Norges musikkhøgskole. Han har mange års erfaring som musiker, og har komponert, blant annet for kor, siden 2010

Alle våre komponister har sterk tilknytning til Bergen, og de to gruppene utgjør en spennende dynamikk mellom alder, utdanning og bytilknytning. Det er generelt tiltrekkende, og spesielt i prosjektets ånd, å la det etablerte møte det nye. Selv innen samtidskunsten møter utøvere og publikum på nærmest institusjonaliserte rammer og forventninger. Det er derfor viktig for oss å kunne jobbe med dette spennet. Et spenn som eksisterer mellom disse, selv om alle enten har, eller er i ferd med å få, en formell utdanning innen komposisjon. Slik vi anser stedet i kontinuerlig dannelse (jfr. Greve) sammen med dets innbyggere, anser vi også musikken og dens skapere.

I tillegg til komponistene har vi også snakket med Erlend O. Nødtvedt, som både velsigner prosjektet og stiller seg tilgjengelig for mulig samarbeid i selve avviklingen også.

KOMPONISTENES RETNINGSLINJER

Vi har i hovedsak gitt komponistene tematiske retningslinjer for komposisjonene. Nødtvedt har et tidsfornektende språk. Denne anakronistiske tilnærmingen til kunstuttrykk vil vi la våre samtidskomponister ha som utgangspunkt. Dermed vil tonespråket kunne høste fra hele musikkhistorien. Det vi ønsker at komponistene skal ta i betraktning når de går løs på denne oppgaven er fire elementer som står sterkt i diktsyklusen:

Først og fremst er diktene et samtidsprodukt. De er et resultat av en tid, vår tid, hvor uttrykk er så frigjort, at poesien kan skrives på hvilken variant av språket det vil - at formidlingen ikke lenger er bundet av regler, men kan gjøres av en estetisk frigjort kunstner. Men de trekker også på et 400 år gammelt skriftspråk, som i seg selv er bundet. Dette er et av Nødtvedts egenpålagte benspenn.

Kampen mellom det historiserte og «satte» språket, og dikterens mulighet for total frigjørelse er element nummer to.

Det tredje elementet er den direkte tilknytningen til gata, eller folket, Nødtvedt benytter seg av. Diktsyklusen er gjennomsyret av populærkulturelle referanser fra vår tid, så vel som en mer generell intertekstualitet gjennom historien. Dessuten er slanguttrykk og henvisninger til et ungt, urbant gatelivet gjennomgående trekk. Dette vil vi også at komponistene skal ta med i beregningen: folkets Bergen.

Det fjerde, og kanskje viktigste elementet fra kilden som vi vil bekomponistene ta hensyn til er stedet. Med utgangspunkt i stedet, topos, byen Bergen: Slik den i all sin prakt og fordervelse beskrives av Nødtvedt. Hans sted er et Bergen utenfor tiden, et ikke-eksisterende sted med hundrevis av referanser til det Bergen vi kjenner. Vi ønsker å forene disse stedene ved å hente diktene inn i musikken, og gjøre framføringer rundt om i byen.

I tillegg må det nevnes at musikken skal være skrevet for maksimum 8 stemmer, med en varighet på mellom 4-8 minutter.

ARRANGEMENT

Samarbeidsprosjektet som format innebærer i seg selv en formidlingsstrategi. Vi vektlegger samarbeidet på tvers over grensene mellom profesjonell og amatørmessig virksomhet. Kammerkoret GNEIS har amatørstatus, noe som her er en styrke og et verktøy. Korets samarbeidspartnere vil sørge for profesjonelle kunstneriske og produksjonsmessige rammer, i alt fra komposisjon til konsertarrangement. I dette møtet mellom amatør og profesjonell finnes en grobunn for oppløsende og ufarlige formidlingssituasjoner. Her kan vi bryne oss på fordommer og klassiske idéer om høy og lav etc. Denne dynamikken håndteres av produsent, konseptinnehaber og tidligere GNEIS-sanger Runar Bruteig Olsen, opp mot komponistene, dirigent og kunsterisk leder Tore Kloster, arrangør Borealisfestivalen og andre involverte. Alle partene har flere års erfaring med formidling av tilsynelatende esoteriske uttrykk gjennom nye, eller andre, situasjoner, sammenhenger eller scenarier, som er designet for nettopp å åpne opp den trange kanalen mellom samtidskunst og publikum.